

International
**SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL**

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:29
sssjournal.com

pp.418-424
ISSN:2587-1587

2019 / January / Ocak
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 24/12/2018 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 31/01/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 31.01.2019

KUTSAL BİR HİNDU FİĞÜR: SATHYA SAI BABA

A HOLY HINDU FIGURE: SATHYA SAI BABA

Dr. Öğr. Üyesi Necati SÜMER

Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi Anabilim Dalı, necatisumer@siirt.edu.tr, Siirt/TÜRKİYE

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1238>

Reference : Sümer, N. (2019). "Kutsal Bir Hindu Figür: Sathya Sai Baba", International Social Sciences Studies Journal, 5(29): 418-424.

ÖZ

Dinler tarihinde kutsal kavramı önemlidir. Kutsal, dünyevi olmayandır. İnsan, eşya veya nesne kutsal kategorisine giren fenomenlerdir. Din kurucuları, azizler ve diğer dinsel hüviyetli kişiler kutsal kavramının kapsamına giren insanlardır. Bu bağlamda Sathya Sai Baba, Hindistan'da Hindular tarafından kendisine kutsallık atfedilen bir şahsiyettir. Sathya Sai Baba'nın kutsal kabul edilmesinin birçok sebebi vardır. O, sevgiyi, merhameti ve yardımlaşmayı öğretisinin temeline koyarak taraftar kazanmıştır. Gizemli deneyimlerle başlayan kutsal yolculuğu Hindistan dışına taşan bir ün kazanmıştır. Sai Baba, Hinduizm inancına dayalı ve İslam'dan etkilenerek oluşturduğu tasavvufi hareketiyle ciddi bir kitleye ulaşmıştır. Vakıflar aracılığıyla yardımlaşma ve dayanışmaya önem verdiğini göstermiştir. İnsanların maddi ve manevi ihtiyacını karşılamayı kendisine prensip edinmiştir. Bu çerçevede hem Hindistan'da hem de ülke dışında hastaneler, okullar ve dernekler kurmuştur. Bu hizmet kurumları Sai Baba hareketinin yayılmasını ve kökleşmesini sağlamıştır. Bu çalışma dinsel bir figür olarak Sathya Sai Baba'nın hayatı ve öğretisi üzerinde durmayı amaçlamıştır. Bu çerçevede kutsal kavramı bağlamında hayatı ve öğretisi Sai Baba'nın ve takipçilerinin ürettiği eserler üzerinden ele alınmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Kutsal, Hindu, Sathya Sai Baba

ABSTRACT

The concept of sacred is important in the history of religions. Sacred is not earthly. Human, article or object are the phenomena that fall into the sacred category. Religious founders, saints and other religious persons are the people who fall within the scope of the holy concept. In this context, Sathya Sai Baba is a person who is attributed holiness to him by Hindus in India. There are many reasons why Sathya Sai Baba is considered sacred. He has been favored by putting love, compassion and solidarity on the basis of his teaching. His mystical journey began with a sacred journey over India. Sai Baba has reached a serious audience with his Sufism movement based on Hinduism and influenced by Islam. It has shown that it gives importance to cooperation and solidarity through foundations. It is a principle to meet the material and spiritual needs of people. Within this framework, it established hospitals, schools and associations both in India and abroad. These services provided the Sai Baba movement to spread and root. This study aims to focus on the life and teachings of Sathya Sai Baba as a religious figure. Within this scope, in the context of the concept of sacred, its life and teachings have been tried to be handled by the works of Sai Baba and his followers.

Keywords: History of Religion, Sacred, Hindu, Sathya Sai Baba

1. GİRİŞ

Dinler tarihi, inançları tarihsel karşılaştırmalı bir yöntemle inceleyen bir disiplindir. Onun konusu yeryüzündeki ölü ve yaşayan bütün dinlerdir. Dinler tarihi sadece dinlerin tarihsel yönüyle ilgilenmez. O, dinsel fenomenler üzerinde de durur. Bu çerçevede kutsal kavramı, dinler tarihinin üzerinde durduğu önemli bir fenomendir. Kutsalın birçok çeşidi vardır. Kişi, nesne, zaman ve mekân kutsalın kapsamına giren bazı önemli fenomenlerdir. Bu bağlamda çalışmanın konusu, kutsalla ilişkilendirilen insan ve onun da özelinde bir Hint gurusu olan Sathya Sai Baba ile sınırlandırılmıştır. Hindistan'da yaşayıp yine burada hayatını kaybeden Sai Baba, kutsal bir kişilik olarak sadece Hint coğrafyasında değil dünyanın birçok yerinde tanınmıştır. Onun doğumundan başlayıp ölümüne kadar yaşadığı süreç, Hinduların kendisine kutsal

bir şahsiyet olarak bakmasını sağlamıştır. Çalışmada kutsal kavramı çerçevesinde Sathya Sai Baba'nın hayatı ve onun öğretileri üzerinde durulacaktır.

2. KUTSAL KAVRAMI

Latince "sacer" kelimesinden gelen kutsal, varlıkların düzenine ilişkin din dışı veya dünyevi olana karşıtlığı ifade eder. Tanrı'nın ve doğaüstünün alanını ifade eden bu kavram mekânın, zamanın ve şahısların ilahi olan ile ilişkisini yansıtır. Bu çerçevede kutsal bir figür olarak dindar, kendisine göre bir şeyin kutsal olduğu insandır (Sharpe, 2000: 51).

İnsan, gündelik maddi yaşantısının dışında manevi olanla da ilişki halindedir. Onun dünyadaki anlam veya maneviyat arayışı kutsal ile olan temasıdır. Onun kedisıyla veya çevresiyle kurduğu ilişki, manevi ölçütler çerçevesindeyse bu durum, kişinin kutsalla ilişkiye girdiğini gösterir. İnsanın kutsalla ilişkisi, onun dinsel tecrübe kazanmasını sağlayan bir süreçtir. Çünkü kutsal, aynı zamanda dini tecrübenin de özüdür. Kişinin, kutsalı keşfederek veya onunla ilişkiye girerek kazandığı dini tecrübe, onun doğal ve beşeri durumunu aşma çabasıdır. Öte yandan kutsal, herkeste aynı biçimde kendini göstermez. Kişiler, zihinsel ve kültürel koşullarına göre kutsalı farklı şekillerde algılayabilir. Bu çerçevede halkın ve din bilginlerinin algıladığı kutsallar birbirinden farklıdır. Dinler tarihinde halk ve devlet dindarlığı gibi bir ayırımın ortaya çıkmasının temelinde de bu iki sınıfın dine farklı anlamlar yüklemesinden kaynaklanır. Özellikle toplumun liderliğini yapan peygamberler, din kurucuları, azizler ve dini şahsiyetlerin kutsalla ilişkisi daha farklı ve yoğun olabilmektedir. Bu sebeple onların yedikleri, içtikleri, giydikleri, dokundukları şeyler veya gezdikleri yerler kutsallık kazanabilmektedir. Gündelik hayatın içinden olan insanlar kutsal olan bu kişilerin izini sürerek kutsalla olan bağlarını daha da güçlendirmek ister (Adam, 2017: 47-61).

Kutsal kişiler, tarihin her döneminde ön planda olmuşlardır. Bu çerçevede Sathya Sai Baba, günümüz Hindistan'ında dinsel bir figür veya kutsal bir şahsiyet olarak ortaya çıkmış bir Hint gurusudur. O sadece kendi ülkesinde değil dünyanın birçok yerinde karizmatik bir kutsal figür olarak ön plana çıkmıştır. Onun bugünün görsel ve sanal dünyasında tanınır olmasının psikolojik, sosyolojik ve dinsel birçok nedeni vardır. Sai Baba ve dinsel hareketini anlamak için onun hayat öyküsüne değinmek gerekir.

3. SATHYA SAI BABA'NIN HAYATI

Sathya Sai Baba, 23 Kasım 1926 yılında Güney Hindistan'da Andra Pradesh eyaletinin Puttaparthi köyünde dünyaya gelir. Asıl adı Sathya Narayana Raju'dur. Sai Baba, Swami ve Bhagavan bilinen diğer isimleridir. Dinsel bir figür olmasına rağmen Sai Baba, Brahmin ailesinden değildir. O, Hint kast sisteminde ikinci sosyal tabaka olan Kşatriya sınıfından bir aileye mensuptur. Dinler tarihinde birçok din kurucusunun doğumunda gözlenen mistik ve mucizevi olaylar Sai Baba'nın doğumu için de ifade edilir. Takipçileri onun doğumunun ve sonrasında mucizevi nitelikte olduğuna inanır. Nitekim kendisi daha çocuk yaşta bazı nesnelere maddeleştirme ve kaybolan eşyaları gizemli bir şekilde bulma gibi olağanüstü yetenekler sergilediğini ifade eder. Sai Baba 14 yaşına geldiğinde akrep tarafından ısırılır. Bu olayın etkisiyle kendinden geçer. Baygınlık nöbetini birkaç saat bilinçsiz bir şekilde yatağında geçirir. Sai Baba daha sonra kendisine gelse de bu olayın fiziksel ve ruhsal etkilerini hayatında uzun bir müddet hisseder. Kendi kendine konuşur, güler ve Sanskritçe şarkılar söyleme başlar. Etrafındakiler bu durumu Sai Baba'nın kutsal bir şahsiyet oluşuna bağlar. O, bir süre tıbbi ve manevi destek alır (Weiss, 2005: 8; Kent, 2006: 547).

Sai Baba, belli bir müddet bu ruh hallerini yaşadıkdan sonra aile bireylerini ve komşularını yanına çağırarak onlara bir gerçeği ifade edeceğini söyler. Etrafında topladığı insanlara çocuklukta gösterdiği olağanüstü hallerin bir benzerini sergiler. Söylediklerini inandırıcı kılmak için bir çiçeği cisimleştirir. Yanındakiler bu duruma şaşırır. Sai Baba, kendisinin aslında başka kutsal bir şahsiyetin enkarnasyonu olduğunu açıklar. O, kendisinin doğumundan sekiz yıl önce ölen Shirdi Sai Baba'nın enkarnasyonu olduğunu söyler. Yanındakilere münzevi bir hayat yaşayacağını ve kendisini bir süre toplumdan uzak tutacağını anlatır. Nitekim 23 Mayıs 1940 yılından sonra uzun bir yalnızlık dönemine girer. O, artık Prema Sai Baba başka bir deyişle aşık Sai Baba olarak anılır. Bundan sonra Sai Baba şahsında erotizmi ve asketizmi birleştiren bir sembol olarak Hindular arasında ön plana çıkar. Yalnızlığın ve cinselliğin birleşmesinden doğan bu anlayışı giydiği elbiselere de yansıtır. Turuncu ve beyaz, erotizmin ve asketizmin ifadeleri olarak onun giyim tarzına yansır. Uzun cübbesi, ışıltılı ipek şeklindedir. Saçları ne uzun ne kısadır. Normal Hindu erkeklerinin saçları gibi kırpılmış, yağlanmış veya düzenli değildir. Orta uzunlukta olan Sai Baba, resimlerde çiçeklerle çevrilmiş bir salıncak üzerinde gülümseyerek muz yiyen bir portre biçiminde tasvir edilir. Sai Baba, bu tensel ve tinsel vurguyla kendine özgü bir yaşam biçimini ortaya koymuş olur (Srinivas, 2013: 625-627; Kent, 2006: 547-548).

Sai Baba, tinsel anlamda yalnızlığına çekilen ve evlenmeyi öteleyen bir asketik görünümündedir. Zamanının çoğunu meditasyon yaparak ve Tanrı'ya dua ederek geçirir. Onun bu münzevi hayat biçimi, takipçileri tarafından Hindu Tanrısı Şiva'ya benzetilir. Şiva, Hinduizm'in tanrılar panteonunda merhamet, kurtuluş ve erotizmle özdeşleştirilen tanrısal bir varlık olarak ifade bulur. Hindistan'da aşırı asketik Hindular Şiva'yı örneklik kabul ederler. Bu çerçevede taraftarları hem yalnızlığa hem de erotizme vurgu bağlamında Sai Baba ile Şiva arasında bir benzerlik kurarlar. Sai Baba da Hinduların 1963'teki kutsal Guru Purnima gününde kendisini Siva-Sakti tanrısal varlıklar çiftinin enkarne olmuş hali olarak ifade eder. Sakti, Siva'nın eşi veya dişil formu olarak bilinen tanrısal bir varlıktır. Siva ve Sakti tıpkı Taoizm'deki Ying-Yang prensibi gibi bir araya gelen eril ve dişil tanrısal formlardır. Sai Baba'nın sevgi, merhamet, şefkat ve erotizme vurgu yapan anlayışı bu tanrısal zıtlığın birleşmesinin ürünüdür. Dolayısıyla Hindular açısından Siva-Sakti ile Sai Baba arasında kutsallık bağlamında önemli bir benzerlik söz konusudur (Kent, 2006: 548; Srinivas, 2005: 8024-8026; Sathya Sai Baba, 2014d: 48-57).

Sai Baba takındığı münzevi tutumla kendine göre bir anlayış geliştirerek insanların peşinden gelmesini sağlar. Bunun neticesinde takipçileri artar. Sai Baba'nın peşinden gelenler için 1944 yılında köyünde bir tapınak inşa edilir. Buraya kutsallık atfedilir. Bu kutsal yerin ismi *Mandir*'dir. Daha sonra Prashanthi Nilayam adı verilen başka bir ibadet yeri daha yapılır. Sai Baba ayrıca kendi köyünde bir hastane de yaptırır. Bu durum Sai Baba hareketinin yayılmasına ve dinsel bir hüviyet kazanmasına ciddi katkı sağlar. Nitekim 1963 yılında yayınladığı bir bildiri ile taraftarlarının sayısını hem Hindistan'da hem ülke dışında hızlı bir şekilde artırır. 1970'lerde Sai Baba hareketi birçok yerde kökleşir ve resmiyet kazanır. O, Hindistan'da bulunan bütün taraftarlarını yaptığı yoğun seyahatlerle ziyaret eder. Sadece bir kez Hindistan dışına ziyaret gerçekleştirir. Sai Baba, Hindistan'ın Guccerat eyaletine gittiği zaman Doğu Afrika'daki mensuplarını da ziyaret etmeyi ihmal etmez. 29 Haziran 1968'de Doğu Afrika'da Kenya ve Uganda'yı ziyaret eder. Bundan sonra o, yurt dışına çıkmaz. Bunun yerine Hindistan içinde tebliğ faaliyetlerini gerçekleştirir. Sai Baba hareketi böylece hatırı sayılır bir taraftar kitlesine ulaşır (Kent, 2006: 548).

Sai Baba, 28 Mart 2011'de hastalanır ve hastaneye kaldırılır. Burada bir ay tedavi görür. Fakat iyileşemez. 24 Nisan 2011'de Hindistan'da hayatını kaybeder. 85 yaşında ölen Sai Baba'nın cenazesine binlerce taraftarı katılır. Gömülme törenini yalnızca ailesi ve bazı özel davetliler izler (Das, 2015:92-93). Sai Baba öldüğünde 126 ülkede vakıfları, okulları, hastaneleri ve tapınakları olan büyük bir dinsel hareketi ardında bırakır. Kurulan Sathya Sai Uluslararası Örgütü (SSIO), gönüllü bir kuruluş olarak taraftarlarından bağışlar toplar. Bu örgüt, Sai Baba'nın aşk, sevgi, şefkat ve merhamet ilkeleri çerçevesinde kurulduğunu ve insanlara bu ilkeler doğrultusunda yardım ettiğini beyan eder. Herhangi bir mezhebe bağlılığı uygun görmeyen bu örgüt ücretsiz üyelik kaydı yaparak insanlardan bağış toplar. Gönüllülük esasına dayalı çalışan Sai Baba hareketinin üyeleri kendilerini sevgi, barış ve fedakârlık gibi kavramlar doğrultusunda bu örgüte adadıklarını söylerler. SSIO, yaklaşık 2000 Sathya Sai merkezinden oluşan devasa bir örgüt haline gelir. Sathya Sai Dünya Vakfı (SSWF) ve Prsanthi Konseyi (PC) bu örgütün idari karar organları olarak çalışır. Bütün faaliyetler ve öngörülen etkinlikler bu merkezi karar organları tarafından alınır ve hayata geçirilir. Belirtilen takvim çerçevesinde her yıl düzenli yardım faaliyetleri yapılır. Böylece Sai Baba hareketinin ekonomik, sosyal ve dinsel canlılığı bu üst organ ve komiteler tarafından sağlanır. Hareket bu örgüt sayesinde Sai Baba'nın ölümünün ardından onun misyonunu devam ettirir. Bu dinsel hareket vakıfları ve diğer kuruluşları aracılığıyla hem üyelerinden hem de yardımsever insanlardan topladığı bağışlar sayesinde kendisini finanse eder. Böylece Sai Baba hareketi öncelikle Hindistan'da ve sonra da diğer ülkelerde arkasındaki ekonomik ve siyasi desteklerle varlığını sürdürmeye devam eder (Kent, 2006: 545-547; Sathya Sai Baba, 2010e: 52-54; <http://www.sathyasai.org/about-us/organisation>, 23.12. 2018)

4. SATHYA SAI BABA'NIN ÖĞRETİSİ

Sathya Sai Baba'nın resmi bir inanç siteminin olduğu söylenemez. Onun temel dinsel dayanağı, Hinduizm'in sanatana dharma (ezeli ebedi din) anlayışı üzerine kurduğu sevgi anlayışıdır. Geleneksel Hindu inancının zemini üzerine doktrinini inşa eden Sai baba, herkesin kendi inancında kalarak kendisini takip etmesini ister. Şintoizm'de olduğu gibi diğer inançlara saygı gösterir. Öğretisine girişi ve çıkışı yargılamaz. Ona göre bir kişi Hindu, Müslüman veya Hristiyan olduğu halde Sai Baba öğretisini izleyebilir. İnancı açısından başka bir dine mensubiyet Sai Baba açısından problem teşkil etmez. Bu çerçevede onun öğretisinde diğer dinlere karşıtlık söz konusu değildir. Onun vaz etmeye çalıştığı şey, Hinduizm temelli evrensel sevgi ilkesidir. O, Hinduizm gibi milli bir inançtan hareketle sevgi ve merhamet gibi evrensel değerleri ön plana çıkararak yeni bir öğretiyi yaymayı amaç edinir. Ona göre her dindar kendi inancı içinde kalarak Sai Baba'nın öngördüğü sevgi ve merhamet doktrinine yönelmelidir. Sai Baba için sevgi, şefkat, doğruluk ve merhamet gibi değerler bütün insanlığı ilgilendiren evrensel ihtiyaçlardır. Birey

bu değerleri özümseyerek ve yayarak insanlığa katkı sağlayabilir. Ona göre insanlığın tek bir inancı vardır: O da sevgi dinidir. Hint dinsel gelenekleri gibi politeist bir inanç sistemi içinden teşekkül eden Sai Baba öğretisi esasında politeizmden monoteizme yönelen bir inanç sistemi kurma gayesindedir. Sai Baba'nın vaz ettiği değerler tasavvufi yönü ağır basan tavsiyeler şeklindedir. Onun amacı çokluktan birliğe ulaşan bir değerler sistemi kurmaktır. Bu çerçevede inanç sisteminin temelini sevgiyi oturtması onun açısından önemli bir hamledir. O, tekli bir tanrısal form üzerinden sevgi anlayışını ön plana çıkararak evrensel bir topluluk oluşturma uğraşındadır. Bu açıdan çok tanrıcılığın görüldüğü Hint coğrafyasında tekli bir tanrısal form öngörme bu hareket açısından farklı sayılabilecek bir girişimdir (Srinivas, 2013: 629-630; Sathya Sai Baba, 2014a: 19-21).

Sai Baba'ya göre inanç sistemlerinin yapmaya çalıştığı şey insanı egoizmden kurtarmaktır. Ayrıca dinler insanı acı ve huzursuzluktan uzaklaştırıp mutlu etmeye çalışır. Kurtuluş, insanların sevgiye dayalı öğretilerini takip etmesindedir. İnsanlar dil, din, ırk ve renk bakımından farklı yaratılmışlardır. Sai Baba açısından bazı insanlar bu farklılıktan ayrımcılık veya ötekileştirme çıkarmaktadır. Ona göre bu ayrıştırıcı yaklaşım doğru değildir. Sai Baba, insana sevgiyle yaklaşanların zihin dünyalarında böyle bir algının olmadığını söyler. Sevgi anlayışıyla hareket eden inancı insanlar, Tanrı'nın kendilerini sevdiği gibi diğer insanları sevmeye özen gösterir. Bu sevgi ırksal veya inançsal bir ayrıma yönelik değildir. Bu çerçevede Sai Baba'nın öğretisine göre dinlerin amacı bir olan Tanrı'yı yüceltmek olmalıdır. Ona göre hangi ırktan ve inançtan olurlarsa olsunlar kalbinde tek Tanrı sevgisi olanlar insanlara ve diğer canlılara saygı duyar. Doğada ve toplumda huzur içinde yaşamının ön koşulu her bir canlının diğerlerini sevmesidir. Sai Baba'ya göre gerçeklik, doğruluk, barış ve şiddet içermeyen insani değerlere sarılmak kurtuluş vadeden bütün dinlerin temel amacı olmalıdır (Sathya Sai Baba, 2014f: 25-26; <http://www.sathyasai.org/about-us/interfaith>, 23.12.2018).

Sai Baba, öğretisini sevgi veya aşk üzerine kurar. Ona göre Tanrı aşktır. İnsanlar birbirilerini daha fazla severek böylece Tanrı'yı sevmiş olurlar. Tanrı'yı seven insanlar birbirlerine değer verir ve hizmet eder. Tanrısal sevgiyle dolu olanlar yardımlaşma ve dayanışmayı bir yük olarak görmezler. Aksine hizmeti dinsel bir pratiğe çevirirler. Bu çerçevede Sai Baba'ya göre insanlık için hizmet etmek bir ibadettir. Sai Baba, bu manevi ibadet biçimine *sadhana* ismini verir. *Sadhana*, kişinin kalbinin sevgi kıvılcımlarıyla dolması ve onun hayata bağlılığının ifadesidir. Kalbinde sevgi taşıyan kişi hayat coşkunluğu ve yardımlaşma duygusuyla taşar. Sai Baba'ya göre kişi, kendisinde başlayan ve kendisinden taşan bu sevgi anlayışını başkalarına da yansıtmalıdır. Başkasına karşılıksız sevgi vermek kişiyi mutlu eder. En öfkeli kişiler bile kalplerinde bir sevgi kıvılcımı varsa bir süre sonra dinginleşirler. Onlar duygularına yenik düşmeyerek hayatın gerçek gayesinin bencillik değil diğerkâmlık olduğunu fark ederler. Sai Baba'ya göre kendisi yerine başkalarını düşünmek, insanlığa faydalı olmak anlamına gelir (Sathya Sai Baba, 2010a:12-15; 2014b: 10-14).

Sai Baba'nın bencillik, çıkar ve ego yerine toplumsallığa ve dayanışmaya vurgu yapan ifadeleri bu hareketin vakıflar üzerinden genişleme alanı bulmasını sağlamıştır. Özveri, fedakârlık, yardımlaşma ve dayanışma kavramları vakıf bilincine vurgu yapan öğretilerin temel argümanlarıdır. Bu anlamda Sai Baba da hastaneler, vakıflar ve sosyal hizmetlere dönük kurumlar aracılığıyla dinsel hareketini farklı coğrafyalara yaymayı başarır. İnsan doğasının tanrısallığına vurgu yapan Sai Baba, kişinin bu doğasını koruma ve geliştirme adına kendini insanlığa adanmasının ilahi bir edim olduğunu belirtir. Özveri, şefkat, merhamet, fedakârlık ve sevgi insan doğasının dışı tezahür eden yönleridir. Kişi tanrısal doğası gereği hangi inançtan olursa olsun bu erdemleri diğer insanlara karşılıksız olarak yansıtmalıdır. Bu durum kişinin ilahi doğasının tabii bir sonucudur. Nasıl ki Tanrı, doğasını insanlara karşılıksız olarak açıyorsa insan da Tanrı'nın yarattığı değerli bir varlık olarak doğasını diğer insanlara karşılıksız açmalıdır. Sai Baba'ya göre kişi bu dünyada kendisini merkeze alarak egoistçe yaşamamalıdır. Bunu yerine topluma dönük olmalı ve toplum için bir şeyler yapmalıdır. Bunu yapabilen kişiler Tanrısal özden bir parça olduklarını hatırlayanlardır (Sathya Sai Baba, 2010b:37-39; 2014c: 11).

Sai Baba Hint dinlerinin ortak kavramları olan Maya ve Mokşa üzerinde durur. Ona göre kişi dünyada eşyanın çokluğuna kapılarak kendisine ıstırap alanları oluşturur. Dünyaya aşırı bağlanmış, tüketim kültürüne odaklanmış ve eşyaya boyun eğmiş insanın hakikati görmesi zorlaşır. Dolayısıyla insanların hakikati görmelerine neden olan bu yanılsamalardan yani mayadan kurtulması gerekir. Bu çerçevede Sai Baba, Hinduizm inancındaki kurtuluş ögesine vurgu yapan mokşa prensibini benimser. Ona göre kişi dünyadaki yanılgı ve yanılsamalardan kurtularak mokşaya ulaşabilir. Maya, Sai Baba açısından yeme, içme cinsellik vb. dünyevi ihtiyaçlara aşırı değer vermeyi ifade eder. Sai Baba, bunların tamamının dünyevi yanılsamalar olduğunu söyler. Ona göre hangi inançtan olursa olsun kişi, bu tür şeylerden vazgeçip

Tanrı'da bütünleşmelidir. Tanrı'da bütünleşmek, dünyevi yanılsamalardan kurtulup evrensel sevgi anlayışına odaklanmaktır. Sai Baba açısından hakikat, sevgi ile Tanrı'da bütünleşmeyi ifade eden tasavvufi bir edimdir. Kişi sevgi denilen tanrısal özü mayadan kurtularak fark edebilir. Hayat yolculuğunda geçici şeylere saplanıp kalmayan insan tanrısal özünü fark ederek mokşaya ulaşır. Kişiyi kurtuluşa erdiren yol ise birçok insana yardım etmek ve onları karşılıksız sevmektir (Sathya Sai Baba, 2010b: 29; 38; 64; 2014f: 45-46).

Sai Baba'nın tanrısal birliğe vurgusu, Hint coğrafyasında 16. yüzyılda ortaya çıkan tasavvufi bir akım olan Bhakti hareketine ve Sihizm inancının Tanrı'nın birliği vurgusuna oldukça benzerdir. Sihizm'in İslam ve Hinduizm inançlarının bir sentezi olduğu bilinmektedir. Bu dinin öğretisinde tevhid veya birlik vurgusu kuvvetlidir. Sai Baba ve hareketinin tanrısal birliğe odaklanması ve bunu sürekli dile getirmesi benzer bir temanın tekrarlanmasıdır. Hint coğrafyasında ortaya çıkan dinsi hareketlerin veya dinlerin İslam ve Hinduizm etkisiyle böyle bir savda bulunması aslında bilinen ve beklenen bir durumdur. Bu çerçevede Sai Baba'nın özünde sevgi ve şefkate dayalı doktrinini tek tanrı inancı üzerinden ifade etmesi yeni bir düşünce değildir. Sai Baba'nın insanları sevme ve onlara hizmet etme vurgusu, onun evrensel değerlere ve Hint coğrafyadaki dinlere referans yapmasından kaynaklanan bir anlayış olarak ön plana çıkar. Zaten tarih sahnesine çıkan dinsel hareketlerin veya dinlerin tamamen özgün nitelikte olduğu söylenemez. Onlar kendilerinden önceki mevcut zemin üzerinden şekillenir ve gelişir. Bu çerçevede Sai Baba öğretisinin hem Hint dinlerinden hem de İslam'dan belli ölçüde etkilendiği söylenebilir. Tanrının birliği vurgusu bu öğretini İslam'dan, maya ve mokşa vurgusu da onun Hint dinlerinden etkilendiğinin göstergesidir (Sathya Sai Baba, 2010c: 57; 2014e: 23-24).

Hinduizm, Budizm, Caynizm ve Sihizm inançlarında olduğu gibi Sai Baba da takipçilerine bazı ahlaki öğütlerde bulunur. Onun takipçilerine tavsiye ettiği beş ahlaki erdem şunlardır: Doğru söz, doğru davranış, barış, sevgi ve şiddetsizliktir. Çin ve Hint coğrafyasındaki Doğu toplumlarının dinsel geleneklerinde sıklıkla kendine yer bulan bu ahlaki öğütler evrensel niteliktedir. Bütün inanç sistemlerinin ahlaki prensipleri arasında yer alan bu kavramlar, özellikle Hint dinlerinde daha yoğun olarak işlenir. Ahimsa, hiçbir canlıya zarar vermeme prensibidir. Hinduizm özellikle de Caynizm bu ilkeye sıkı sıkıya bağlı bir inanç sistemleridir. Ahimsa prensibi çerçevesinde canlılara değer verme anlayışı, bu dinlerin mensuplarının tarım ve hayvancılık sektöründeki mesleklere ilgi duymasını sağlamıştır. Dolayısıyla canlıları incitmeme ilkesi, bu coğrafyada ortaya çıkan bir dinsel hareket olarak Sai baba ve taraftarlarının da önemseydiği bir konu olmuştur. Bu hareketin günümüzde yaklaşık 160 ülkede ücretsiz hastaneler, okullar ve vakıflar açması, insanlara içme suyu temin etmesi canlılara değer verme anlayışları doğrultusundaki çabalarıdır. Sai Baba'nın takipçileri ahimsa ilkesi çerçevesinde yeryüzündeki her canlıya sevgi, şefkat ve merhamet göstermeyi kendilerine amaç edinmişlerdir (Srinivas, 2005: 8028-8029; Sathya Sai Baba, 2010d: 22-24; <http://www.sathyasai.org/sathya-sai/life-and-legacy>, 24.12. 2018).

5. SONUÇ

Sai Baba, Hindistan'da ortaya çıkan dinsel bir figür olarak hem yaşadığı dönemde hem de kendisinden sonra kendine özgü öğretisiyle birçok kişiyi etkilemiştir. Kendisini farklı bir insan olarak tanıtmayı ve bu yönde bazı edimlerde bulunması onun tanınır olmasına katkı sağlayan unsurlardır. Münzevilik ve aşk vurgusu gibi temalarla tasavvufi kimliğe dayalı bir öğreti geliştiren Sai Baba, yakın tarihte yaşamış ve peşinden binlerce insanı sürüklemiş kutsal bir şahsiyet görünümündedir. Katı olan her şeyin buharlaştığı günümüz modern dünyasında sevgi ve aşk insanın kutsalla temasını sağlayan manevi değerlerle yüklü kavramlardır. Hindistan gibi çok tanrıculuğun görüldüğü bir coğrafyada tek tanrıyı merkeze alan tasavvufi bir hareket geliştiren Sai Baba, insanlara hizmet veya yardım etme parolasıyla yaygınlık kazanmayı başarmıştır.

Açlığın ve buna bağlı ölümlerin hızla arttığı günümüzde sevgi, yardımlaşma ve dayanışma insanların en çok ihtiyaç duyduğu değerlerdir. Sai Baba, nüfusu kalabalık ve fakirlik oranı fazla olan Hindistan'da insanların karnını ve ruhunu doyurmaya yönelik bu öğretisiyle birçok taraftar kazanmayı başarmıştır. O sadece karın doyurmaya yönelik bir gaye edinmemiş aynı zamanda insanların maneviyat ihtiyacına da cevap vermek istemiştir. Bu doğrultuda Sai Baba, birçok inanç sistemi açısından önemsenen sevgi ve aşk vurgusunu ön plana çıkarmıştır. Onun bahsettiği sevgi, insanın doğasının tanrısallığını vurgulayan ve olumlayan bir değerle yüküldür. İnsanların midesinin doyduğu ve ruhunun tanrısallıkla dolu olduğu bir öğreti üzerinden kitlelere ulaşmak bir ölçüde daha kolaydır. Salt dünyeviliğe ve ruhaniliğe odaklanan inançların veya dinsel hareketlerin aksine Sai Baba, iki farklı anlayışı aynı potada eriterek yeni bir sentez ortaya çıkarmıştır. Bu sentezin temelinde Hinduizm'in Sanatana Dharma ve İslam'ın tevhit anlayışının

etkileri vardır. Ayrıca Bhakti hareketi gibi Hindistan tarihindeki tasavvufî hareketlerin Sai Baba'nın düşünceleri ve hareketi üzerindeki etkisi de yadsınmaz.

Neticede Sai Baba, hem Hint dinlerindeki ortak kavramlardan hem de İslam'ın bazı anlayışlarından etkilenecek kendine özgü bir hareket haline gelmiştir. Hindular onu kutsal bir şahsiyet olarak görmüşlerdir. Bu doğrultuda onun yaptığı veya kendisinden sonra yaptırılan ibadet yerleri ziyaret edilen kutsal mekânlar haline gelmiştir. Diğer kutsal şahsiyetlerde olduğu gibi onun doğduğu ve yaşadığı yerler ayrıca dokunduğu eşyalar kutsal bir nitelik kazanmıştır. İnsanlar Sai Baba'yı yardımlarına ulaşan ve kendilerini doğru yola ileten dinsel bir kurtarıcı gibi görmüşlerdir. Bu sebeple onun hem ziyaretleri hem de cenaze merasimi kalabalık kitlelerin akın ettiği birer törene dönüşmüştür. İnsanların kutsal atfettikleri dinsel kişiliklerin peşinden coşkulu bir şekilde koşmalarının temelinde psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve dinsel birçok sebebi olsa da bu durum kutsalın insanları cezbeden bir yönünün olduğu gerçeğini değiştirmez. Kutsalın insanı özellikle olumlu yönde etkileme özelliği kitlelerin bu hakikate yönelmelerinin en temel sebebidir. Çünkü kutsal olan insanı dünyevi olanın dışına taşıyarak ona bulunduğu mekânda ve zamanda anlamlı ve değerli kolar. Bu çerçevede Sai Baba, kendine has öğretisi, tarzı ve tavrıyla birçok insanı peşinden sürükleyen kutsal bir fenomen olarak hem yaşadığı hem de kendisinden sonraki dönemde önemini korumuştur. Bugün yüzlerce ülkede kendisinin ve takipçilerinin kurduğu vakıflar kutsallığının hala devam ettirdiğinin göstergesidir.

KAYNAKLAR

Adam, B. (2017). “Kutsal Nedir?”, *Halk İnanışları El Kitabı*, Ed. Durmuş Arık-Ahmet Hikmet Eroğlu, Ankara: Grafiker Yayınları.

Das, M. K. (2015). “Televising Religion: A Study of Sathya Sai Baba's Funeral Broadcast in Gangtok, India”, *Antropological Notebooks*, 21 (3), 83-104.

Kent, A. (2006). “Sai Baba, Sathya”, *Encyclopedia of New Religious Movements*, Ed. Peter b. Clarke, London: Routledge Press.

-----, (2006), “Sai Baba Movement”, *Encyclopedia of New Religious Movements*, Ed. Peter b. Clarke, London: Routledge Press.

Sathyasai, <http://www.sathyasai.org/about-us/organisation>.

Sathya Sai Baba (2010a). *Bhagavatha Vahini Stream of Divine Devotion*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2010b). *Dharma Vahini Stream of Righteousness*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2010c). *Gita Vahini Stream of Divine Song*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2010d). *Prasanthi Vahini Stream of Supreme Peace*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2010e). *Vidya Vahini Stream of Illuminating Knowledge*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2010f). *Prema Vahini Stream of Love*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2014a). *Leela Kaivalya Vahini Stream of Divine Cosmic Play*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2014b). *Dhayana Vahini Stream of Meditation*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2014c). *Jnana Vahini Stream of Spiritual Wisdom*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2014d). *Ramakatha Rsavahini I Stream of Sacred Sweetness*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

----- (2014e). *Sandeha Nivarini Dissolving Doubts*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.

- (2014f). *Upanishad Vahini Stream of The Upanishads*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Sadhana Trust Publications Division.
- Sharpe J. E. (2000). *Dinler Tarihinde 50 Anahtar Kavram*, trc. Ahmet Güç, Bursa: Arasta Yayınları.
- Srinivas, T. (2013). “Sathya Sai Baba”, *Brill’s Encyclopedia of Hinduism*, Ed. J. Bronkshort- A. Malinar, Boston: Brill Press.
- Srinivas, S. (2005). “Sai Baba Movement”, *Encyclopedia of Religion*, Ed. Lindsay Jones, New York: Thomson Gale Press
- Weiss, R. (2005). “The Global Guru: Sai Baba and The Miracle of Modern”, *New Zealand Journal of Asian Studies*, 7 (2), 5-19.